

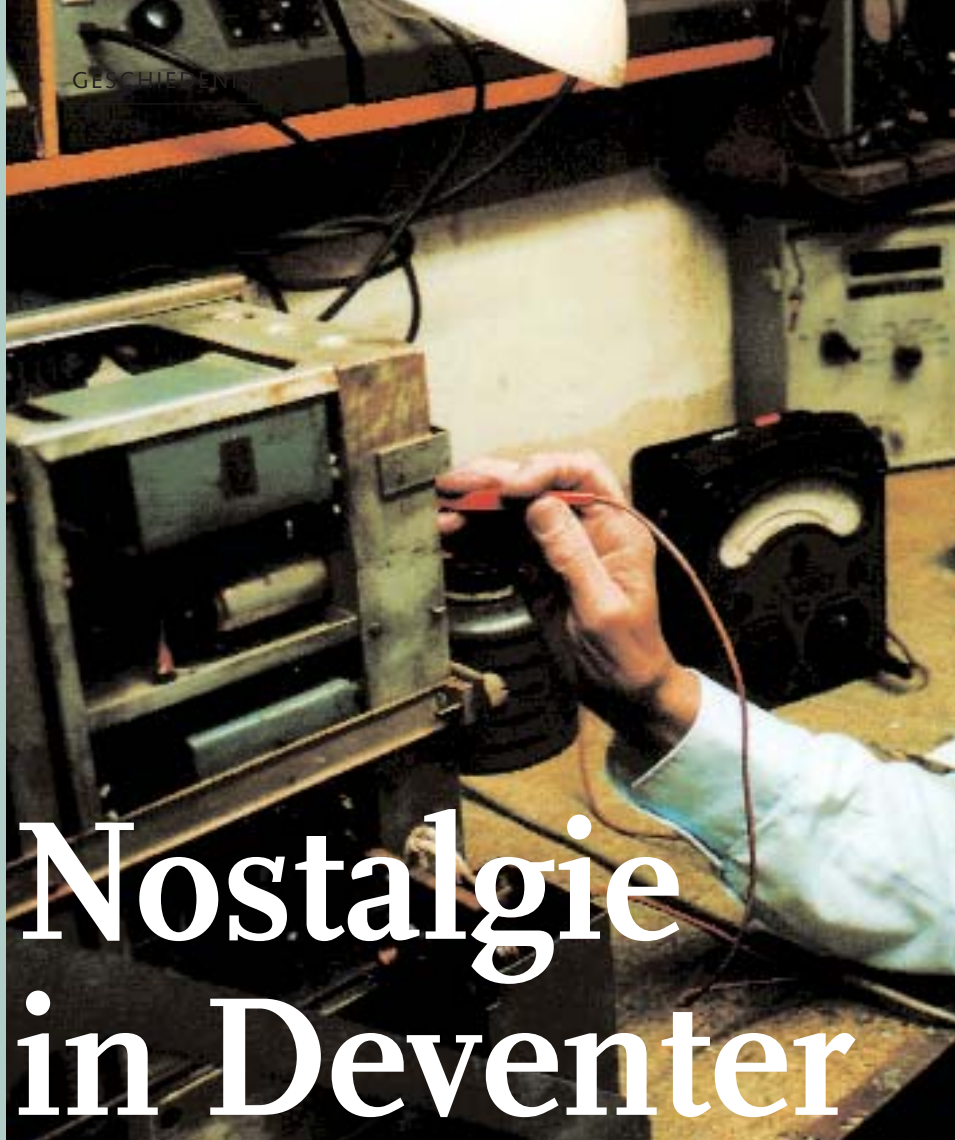
De zenders, ontvangers, telexen, veldtelefoons en walkie-talkies staan in het Deventer museum metershoog en van wand tot wand. In de kelder prijkt zelfs de cockpit van een Lancaster bommenwerper, inclusief de navigator- en radio-operator positie, met werkende radar en radio. De Signals Collection '40-'45 van vader en zoon Bodifée is imposant. 'Hier hebben we honderden communicatie- en opsporingsapparaten die de geallieerde strijdkrachten tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikten. En het mooiste is, ze doen het allemaal.'

Jan Bodifée staande tussen zijn radio-apparatuur. Ter rechterzijde bevindt zich de radiohut, met daarin de SCR 399 zender.

Ademloos keek Jan Bodifée (71) als dertienjarige al naar de condensstrepen die de geallieerde vliegtuigen langs de hemel trokken. 'Spitfires, Mustangs, Lancasters en B-17's herkende ik moeiteloos.' Na de bevrijding en een afgeronde opleiding lag de keuze om te solliciteren als vlieger bij de Luchtstrijdkrachten (voorloper van de Koninklijke Luchtmacht, GvdW) voor de hand. Die droom viel echter in duigen. 'Ik ben op mijn ogen afgekeurd. Dat was een bittere pil.'

Drie jaar lang (1951-1954) diende hij als dienstplichtig radar- radiomonteur op de Vliegbasis Twente. 'Een geweldi-

Nostalgie in Deventer

Vader en zoon run

Links: Op 71-jarige leeftijd is Jan Bodifée nog altijd verknocht aan zijn zenders en ontvangers.

Tekst en foto's: Gertjan van der Wal Wolfhound Press Agency

Rechts: Alle apparatuur in de Signals Collection werkt zodra de schakelaar wordt omgezet.

nen Signals Collection '40 - '45

ge tijd. Niet alleen vanwege het vliegen in diverse toestellen – zoals de Harvard, Beechcraft, Dakota – ook door het sleutelen aan verbindingsschakelaars.

Na zijn afzwaaien kon Bodifée in de elektronicazaak van zijn vader beginnen, die hij in 1970 uiteindelijk overnam. Als televisiemonteur kwam hij regelmatig bij klanten over de vloer. Zo ook op die gedenkwaardige dag eind jaren vijftig. 'Op zolder zocht ik tijdens een klus naar een kruisschroevendraaier. Daar stond een groenachtig kastje weggedrukt. Zonder precies te weten waar het om ging, wekte dit mijn belangstelling.'

Met het opgesnorde stuk gereedschap in zijn hand stapte de onderhoudsmonteur meteen op de eigenaar af. Die kon hem niet vertellen wat het was, maar dat mocht de pret niet drukken. 'Ik vroeg hem of ik het apparaat mocht hebben. De man wilde er op dat moment geen afstand van doen. Een week later belde hij me alsnog dat ik het mocht ophalen, want werken deed het al lang niet meer.'

Terug in de winkel ontrafelde een toevallig aanwezig vertegenwoordiger het mysterie. Het apparaat was een Wireless Set No.19; misschien wel de bekendste verbindingsschakelaar uit de Tweede Wereldoorlog. Massaal gebruikt door

Britten en Canadezen in vele configuraties en in een veelvoud aan voertuigen. Mocht Bodifée schema's kunnen gebruiken, dan wist de vader van de handelsreiziger, een zendamateer, nog wel een mannetje. 'Ik schreef hem toen een brief en kreeg het adres van een verzamelaar in Helmond. Die man had het noodzakelijke voedingsapparaat liggen. Daarnaast had hij nog wel een portable 38-Setje, die de militairen op hun borst droegen, voor me. Zo is het balletje gaan rollen.'

Verbazing

In zijn indrukwekkende collectie neemt de SCR-399 een prominente plaats in. Deze Amerikaanse radiohut, tijdens de oorlog geplaatst op een GMC-truck, bouwde de technicus samen met zijn zoon Paul (36) op. 'Bij de heer Boon, een dumphantelaar in Arnhem, vonden we een enorme kast met luidspreker. Die bleek onderdeel uit te maken van een complete verbindingsschakelaar. Het vergde veel tijd en een intensieve zoektocht om alle oorspronkelijke onderdelen bij elkaar te sprokkelen. De cabine werd gevonden in Benschop, de inrichting en het hang- en sluitwerk van de shelter komen uit België. Zelfs de originele immense soldeerbout ontbreekt niet. Het in originele staat terugbrengen van de SCR-399 nam bijna vier jaar. 'Alles moest gerestaureerd worden, waaronder twee ontvangers (BC 312 en BC-342), voorversterkers (BC-614), zender (BC-610) en de antenne.' De kasten vol met boeken, handleidin-

Het kostte Jan Bodifée en zijn zoon vele tientallen jaren om de collectie zend-/en ontvangapparatuur te verwerven

De trots van de collectie zijn de cockpit en radar-/radio-operator systemen van een Lancaster bommenwerper, die bij Bodifée in de kelder staan opgesteld.

gen en schema's in zijn kantoortje boden bij de herstellwerkzaamheden uitkomst. 'Met de juiste tekeningen, gegevens en voldoende tijd en geduld kan je elk apparaat maken. Niet repareren, maar restaureren. Daar draait het voor mij allemaal om.'

Omdat het een onmogelijke opgave vormde om de vrachtwagen met opbouw in het kleine museum te stallen, hebben de Bodifée's alleen de shelter nageemaakt. 'Het hout is het enige niet authentieke aan de radiohut.' Een Indië-veteraan haalde er tijdens een bezoek aan het museum zijn hart aan op. Toen hij de reservedelen bekeek, viel zijn mond open van verbazing. 'Hierin zitten 72 kristallen, waarvan de helft als back-up. Hij moest het meer dan een halve eeuw geleden met slechts één kristal en daarmee frequentie doen. Wanneer die kapotging, stuurden ze er een motorrijder op uit om een nieuwe halen. Dat duurde dagen.'

Rooftochten

Een tekort aan buizen heeft de restaurateur voorlopig niet. In zijn pakhuis enkele straten verderop liggen er duizenden. Het vinden van andere reserveonderdelen kost echter meer moeite. Na de oorlog waren ze ruim voorhanden, maar inmiddels is veel opgebruikt, weggegooid of verschromp. 'Gelukkig maken het lidmaatschap van de Nederlandse Vereniging voor Historie van Radio en diverse zendamateurclubs het mogelijk om veel spullen te ruilen. Elk jaar komen we bijvoorbeeld na een bezoek aan Engelse beurzen als Belting of Tangmere met een volle auto terug.' Steun en toeverlaat bij deze 'rooftochten' is Paul. 'Al op jonge leeftijd had mijn zoon een ontzettend goede kijk op dit soort zaken. Als we ergens bij een dump waren, herkende hij al dingen die ik over het hoofd zag. Pa, dat is het pluggetje daar en daar van. Die jongen heeft hier een zesde zintuig voor.'

Regelmatig loopt Bodifée bij dergelijke bezoeken tegen interessante voorwerpen aan. 'Je tikt op een gegeven moment iets op de kop, waarvan je niet weet

wat het voorstelt. Via een collega hoor je dan dat het uit een vliegtuig of reddingsboot komt.'

Naast het afstruinen van dumps en beurzen bieden ook artikelen in buitenlandse bladen soelaas. Door een verhaal in het Britse tijdschrift *Radio Bygones* bijvoorbeeld kwam de Deventenaar in contact met een Australische zielsverwant. 'Die man had een hele collectie vliegtuigspullen en wilde deze kwijt.'

Zwoegen

De trots van zijn verzameling bevindt zich in de kelder; het elektronische kloppende hart van een Lancaster. De cockpit, radaroperator systemen (H2S Radar) en radiohut (zender T-1154, ontvanger R-1155, intercomversterker A-1134 en een Fishpond Indicator) zijn gerestaureerd en in een open romp geplaatst. Maandenlang zwoegde hij samen met zijn zoon om het geheel in oude glorie te herstellen. Hoeveel tijd ze er precies in hebben gestoken, weet hij niet. 'Ik hoef dat niet meer te turven, want ik ben al zo'n vijftien jaar met de VUT.'

In dezelfde ruimte staat een echte air to surface radar Mk 7A voor het opsporen van onderzeeboten en schepen. Dit detectiesysteem is volledig operationeel. Tijdens een demonstratie, die maximaal enkele minuten duurt, verschijnen op het piekleine beeldscherm de bekende golfjes. Gevaar voor de volksgezondheid is er volgens Bodifée niet. 'Het apparaat zit in de kelder en veroorzaakt dus geen storingen of andere lichamelijke ongemakken.'

Niet alleen deze, maar alle tentoongestelde communicatie- en opsporingsmidelen werken. Als Bodifée zou willen, kan hij zo als zendamateur aan de slag.

'Niet dat dit ooit gebeurt. Al dat kleppen is niks voor mij. Ik ben alleen geïnteresseerd in het restaureren', benadrukt de verzamelaar, terwijl hij de aan- en uitschakelaar van een radio omhoog duwt. Het vertrouwde geluid van dynamotoren en aanzwellende muziek uit de boxen vult het museum. 'Knopje omdraaien, lampjes floepen aan en de meters slaan uit, daar draait het voor mij allemaal om.' ●